

Absztraktfüzet

DOKTORANDUSZ TALÁLKOZÓ

2015. november 13.

DEBRECENI EGYETEM
HUMÁN TUDOMÁNYOK DOKTORI ISKOLA
SZOCIOLÓGIA ÉS TÁRSADALOMPOLITIKA
DOKTORI PROGRAM

DOKTORANDUSZ TALÁLKOZÓ

2015. november 13.

Debrecen

Tisztelettel meghívjuk a Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Szociológia és társadalompolitika doktori program által megrendezésre kerülő Doktorandusz Találkozóra

PROGRAM

- 10:20–10:30 Megnyitó**
Prof. dr. Pusztai Gabriella Humán Tudományok Doktori Iskola vezető
Prof. dr. Kovách Imre Szociológia és társadalompolitika doktori program vezető
(Helyszín: Debrecen, Egyetem tér 1. fszt. 5. terem)
- 10:30–11:30 Dr. Sik Endre (professor emeritus, ELTE):**
Túllépni a kvanti-kvali dilemmán: ne keverj, ötvözz!
(Helyszín: fszt. 5. terem)
- 11:30–12:30 Dr. Szántó Zoltán (egyetemi tanár, BCE):** A társadalmi hálózatok elemzése
(Helyszín: fszt. 5. terem)
- 12:30–13:30 Ebéd a Nagyerdei Étteremben (Debrecen, Egyetem tér 1.)**
- 13:45–17:00 Doktoranduszok előadásai**

DOKTORANDUSZOK ELŐADÁSAI

1. SZEKCIÓ

Szekcióvezető: Dr. Kerülő Judit, főiskolai tanár

(Társadalom- és Kultúratudományi Intézet, NYF)

Helyszín: fszt. 49.

GALÁN ANITA: Digitális egyenlőtlenségek és szegmentáció a Z generációs fiatalok között
DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

GYÜRKE KATALIN: Mindenki szakértő? Felelős részvétel és ellenőrzött tartalmak a nyitott médiatérben

BCE Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola

HAMVAS LÁSZLÓ: „Holnap, itt fogant a mában”

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

FEKETE DEÁK ILDIKÓ: A szülő-gyerek kapcsolat alakulása rurális térségben, serdülőkorú gyerekek esetében

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

HAVAS ÁDÁM KORNÉL: A színházi mező szociogenezise Magyarországon

BCE Szociológia Doktori Iskola

SZABOLCSI SÁRA: A vezetés és az ismeretlen...

DE Vezetés- és szervezéstudományi doktori program

BÁNFALVI Győző SÁNDOR: A szegények adója

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

TAKÁCS IZOLDA: Női kvóta pro és kontra

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

2. SZEKCIÓ

Szekcióvezető: Dr. Csoba Judit, egyetemi docens – Dr. Fényes Hajnalka, egyetemi docens
(BTK Politikatudományi és Szociológiai Intézet, DE)

Helyszín: 1/1. terem

VINCZE ANIKÓ: IKT-használat a tanulásban: esély vagy veszély? A PISA-felmérés tanulságai az IKT-használat és az iskolai teljesítmény összefüggéseiről

BCE Szociológia Doktori Iskola

KÓSA RITA DIÁNA: Másmilyen iskolák, avagy a pedagógia csendes forradalma

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

GÁL ZSÓKA: A perfekcionizmus és az iskolai éhatékonyság vizsgálata szakközépiskolában tanuló diákoknál

DE Pszichológia doktori program

BAKOS KINGA: Fókuszban a pedagógusok

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

BARI DÓRA: Munkaértékek és munkával való elégedettség a posztsovjet országokban – elméleti keretek és dilemmák

BCE Szociológia Doktori Iskola

DALLOS ANDREA: A Munkahelyi Nemi Szerep Attitűd Skála

DE Pszichológia doktori program

TÓTH IBOLYA: A romák társadalmi segítése a TÁMOP 11.2 projekt keretében

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

DR. SOMOSINÉ TÉSENYI TIMEA: Kapcsolathálózati kutatás magyarországi kórházi lelkigondozók körében

ELTE Szociálpolitika doktori program

3. SZEKCIÓ

Szekcióvezető: Dr. Marczin István, egyetemi docens

(Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar, Andragógia Intézet, PTE)

Helyszín: 5. terem

SCHRANZ EDIT: Diplomás fiatalok Európa munkaerőpiacán

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

SILLÓ ÁGOTA: Csíkszeredaiak önkéntességre való hajlandósága

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

MOLNÁR ÉVA: Családalapítás Toldon – tervek és lehetőségek

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

KÁNTOR BARBARA: Az antropológia gyakorlati alkalmazhatósága: az alkalmazott antropológiai kutatás

DE Filozófia doktori program

BÉLÁDI OLÍVIA: Utódlási folyamatok a hazai családi vállalatoknál

BCE Szociológia Doktori Iskola

LIPCSEI LÁSZLÓ PÉTER: Az ellenség diszkurzív természete a szélsőjobboldal nyelvi eszköztárában

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

BALUJA PETRA: A nőművészet jellemzői történeti perspektívában

DE Szociológia és társadalompolitika doktori program

BEZSENYEI TAMÁS: Projektszerű sétáltatás és pihentetés – Az európai embercsempészet szervezetszociológiai megközelítése és lehetséges szervezeti modelljei

ELTE Kriminológia doktori program

Absztraktfüzet

DOKTORANDUSZ TALÁLKOZÓ

2015. november 13.

DEBRECENI EGYETEM
HUMÁN TUDOMÁNYOK DOKTORI ISKOLA
SZOCIOLÓGIA ÉS TÁRSADALOMPOLITIKA
DOKTORI PROGRAM

SZOCIOLÓGIA
ÉS TÁRSADALOMPOLITIKA
DOKTORI PROGRAM

Tartalom

BAKOS KINGA: Fókuszban a pedagógusok	5
BALUJA PETRA: A nőművészet jellemzői történeti perspektívában	6
BARI DÓRA: Munkaértékek és munkával való elégedettség a posztszovjet országokban – elméleti keretek és dilemmák	7
BÁNFALVI GYŐZŐ SÁNDOR: A szegények adója	8
BEZSENYI TAMÁS: Projektszerű sétáltatás és pihentetés – <i>Az európai embercsempészet szervezetszociológiai megközelítése és lehetséges szervezeti modelljei</i>	9
BÉLÁDI OLÍVIA: Utódlási folyamatok a hazai családi vállalatoknál.....	10
DALLOS ANDREA: A Munkahelyi Nemi Szerep Attitűd Skála	11
FEKETE DEÁK ILDIKÓ: A szülő-gyerek kapcsolat alakulása rurális térségben, serdülőkorú gyerekek esetében	12
GALÁN ANITA: Digitális egyenlőtlenségek és szegmentáció a Z generációs fiatalok között.....	13
GÁL ZSÓKA: A perfekcionizmus és az iskolai énhatékonyság vizsgálata szakközépiskolában tanuló diákoknál.....	14
GYÜRKE KATALIN: Mindenki szakértő? Felelős részvétel és ellenőrzött tartalmak a nyitott médiatérben	15
HAMVAS LÁSZLÓ: „Holnap, itt fogant a mában”	16
HAVAS ÁDÁM KORNÉL: A színházi mező szociogenezise Magyarországon.....	17
KÁNTOR BARBARA: Az antropológia gyakorlati alkalmazhatósága: az alkalmazott antropológiai kutatás.....	18
KÓSA RITA DIÁNA: Másmilyen iskolák, avagy a pedagógia csendes forradalma.....	19
LIPCSEI LÁSZLÓ PÉTER: Az ellenség diszkurzív természete a szélsőjobboldal nyelvi eszköztárában	20
MOLNÁR ÉVA: Családalapítás Toldon – tervek és lehetőségek.....	21
SCHRANZ EDIT: Diplomás fiatalok Európa munkaerőpiacán	22
SILLÓ ÁGOTA: A csíkszeredaiak önkéntességre való hajlandósága	23
DR. SOMOSINÉ TÉSENYI TIMEA: Kapcsolathálózati kutatás magyarországi kórházi lelkipozítók körében	24

SZABOLCSI SÁRA: A vezetés és az ismeretlen... ..	25
TAKÁCS IZOLDA: Női kvóta pro és kontra.....	26
TÓTH IBOLYA: A romák társadalmi segítése, a TÁMOP 1.1.2 projekt keretében.....	27
VINCZE ANIKÓ: IKT-használat a tanulásban: esély vagy veszély? <i>A PISA-felmérés tanulságai az IKT-használat és az iskolai teljesítmény összefüggéseiről</i>	28

BAKOS KINGA
Fókuszban a pedagógusok

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Kevésbé vizsgált terület a pedagógusok szubjektív életminősége, mely a saját életükkel való elégedettségükön túl, nagy hatással van az oktató-nevelő folyamat egészére is. Egy székelyföldi megye (Hargita) pedagógusaival (az általános iskola alsó és felső tagozatán tanító pedagógusok) végzek kérdőíves vizsgálatot azzal kapcsolatban, hogy életük egyes területeit milyen életminőség jellemzi, és ezek hogyan függnek össze pedagógusi identitásukkal. A nagymintás (400) kérdőíves adatfelvételt megelőzően fókuszcsoportos interjút készítetek. Erre a kérdőív pilot-lekérdezését követően kerül sor. Célja modellezni a kérdőív által kiváltott hatásokat a célcsoport körében, az esetleges ellenállásokat, illetve a kérdőív kipróbálása által feltárni azokat a pontokat, amelyek hiányosak, kevésbé érthetőek, fölöslegesek vagy értelmezhetetlenek lehetnek a pedagógusok számára. Előadásomban a fókuszcsoportos interjú tapasztalatait, konklúzióit és a tervezett kérdőívet mutatom be.

BALUJA PETRA

A nőművészet jellemzői történeti perspektívában

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Az előadás címe hűen tükrözi, hogy a kutatás kezdeti fázisának milyen jelentőség adja a fő irányát; a művészettel foglalkozó nők megjelenésének, társadalmi megítélésének és boldogulási lehetőségeinek feltérképezése a hangsúlyosabb történelmi és ideológiai kontextusokban. A nemzetközi és hazai nőművészek előrelépési lehetőségének összevetése izgalmas összefüggéseket tartalmaz, melyek részlegesen adnak választ a címben feltett kérdésre. Közben felmerül a kérdés: vajon mi volt a helyzet a művészettel foglalkozó férfikkal? Az ő haladási pályájuk egyértelműen lineáris vonallal írható le?

Az áttekintést követően kerül sor a kortárs művészetben alkotó női és férfi művészekkel kapcsolatos tények bemutatására, különös tekintettel az eladott alkotások ár-érték arányainak összevetésére. Vajon a történelmi áttekintésben megismert női művészekkel kapcsolatos tényezők napjainkban is érvényesek? Az előadás további részében a lehetséges kutatási irányok és kérdések fogalmazódnak meg.

BARI DÓRA

*Munkaértékek és munkával való elégedettség
a posztszovjet országokban – elméleti keretek és dilemmák*

Budapesti Corvinus Egyetem
Szociológia Doktori Iskola

A munka társadalmi életünkben játszott kulcsszerepe nemcsak abból fakad, hogy a jövedelem elsődleges forrása, hanem abból is, hogy a társadalmi élet, a termelés, a fogyasztás, az egészség szintén kiemelt forrása. A globalizáció egyik hatása az, hogy a végzettséget nem igénylő munka a fejlett országokból fejletlen, szegényebb országokba „vándorolt”. E folyamat jelentősen eltérő munkaerő-piaci jellemzőket teremtett a volt szocialista országokban, eltérő bérekkel, foglalkoztatási státuszokkal, munkafeltételekkel, melyek erősítették a társadalmi megosztottságot.

Kutatásom e munkaerő-piaci változás folyamatába ágyazva vizsgálja a munkaértékek és a munkával való elégedettség változását a volt szocialista országokban. Kiemelt szerepet kapnak az előadásban az ehhez kötődő elméleti keretek, valamint módszertani dilemmák bemutatása, melyek leginkább az értékek vizsgálatával és elemzésével kapcsolatosak.

BÁNFALVI GYŐZŐ SÁNDOR

A szegények adója

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

A magyar kormányzatok az elmúlt évtizedekben gyakran és szívesen változtattak az áfa kulcsain. Vajon milyen módon érinti az egyes jövedelmi decilisekbe tartozó „fogyasztói csoportokat” az áfa csökkenése, vagy növelése? A tartósan alkalmazott magasabb áfakulcs arányaiban nagyobb terhet jelent-e az alacsonyabb jövedelmi decilisben élőkre, mint a magasabb jövedelműekre? A vizsgálatok alapján azt mondhatjuk, hogy az alacsonyabb jövedelmi decilisbe tartozó háztartások fogyasztási szerkezetében meghatározóbb az élelmiszerek aránya, mint a tehetősebb háztartásoknál. Mivel azonban az áfaváltozások főként az élelmiszerek fogyasztói árindexére voltak hatással, így azok az alacsonyabb jövedelmi szegmensben élőkre vannak nagyobb hatással.

Összességében elmondható, hogy az alsó jövedelmi szegmensben a nagyobb inflációs hatás mellé arányaiban nagyobb áfaterhelés is társul. Mindez egy magas áfakulcs mellett jelentős teherként nehezedik a szegényebb háztartásokra. Ezt az arányaiban nagyobb terhet nevezhetjük a szegények adójának.

BEZSENYI TAMÁS

*Projektszerű sétáltatás és pihentetés –
Az európai embercsempészet szervezetszociológiai
megközelítése és lehetséges szervezeti modelljei*

Eötvös Lóránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
Kriminológia doktori program

Az embercsempészet sajátosan modern bűncselekmény, mivel elsősorban a modernitás korában jelentkező elvárásokat rúgja fel, a szigorúan elhatárolható nemzetállami határok és a monopolisztikus hatalommal rendelkező állami ellenőrzés kijátszásával. Az embercsempészettel összefüggésben álló bűncselekmények kutatásának episztemológiai korlátját éppen az adja, ami egyben a megismerést is szolgáltatja: a nyomozóhatóságok. A kutatásban azt vizsgáltam, hogy a hazai bűnüldöző szervek miként, milyen szervezeti logikát követve képesek felderíteni és bizonyítani az embercsempészetes ügyeket.

Az emberkereskedelemtől való kriminológiai megkülönböztetés alapján arra keresem a választ, hogy ez a modern nemzetállamok hatékony működését kijátszó bűncselekmény milyen illegális struktúrák működtetésével tud hasznot hajtani a bűnözőknek. A kutatás alapját a Nemzeti Nyomozó Iroda embercsempészettel foglalkozó szakembereinek meginterjúvolása, embercsempészettel kapcsolatos bűncselekményekhez kapcsolódó dokumentumok adják, valamint azon médiareprezentáció, amely sok esetben meghatározza a bűncselekmények nyomozásának lehetőségeit is.

BÉLÁDI OLÍVIA

Utódlási folyamatok a hazai családi vállalatoknál

Budapesti Corvinus Egyetem
Szociológia Doktori Iskola

PhD-kutatásom témája, a hazai családi vállalatok egyik jelenleg igen aktuális jelensége, a generációváltás. A rendszerváltás utáni alapítási hullámmal létrejött hazai tulajdonú, családi tulajdonban és irányítás alatt álló vállalkozások, melyek alapítói jelenleg érik el a nyugdíjkorhatárt. (Lengyel György kutatótársaival a kilencvenes években több hullámú kutatásában feltárta, hogy elsősorban 40 év feletti tapasztalt férfiak alapították az új cégeket).

Az alapítóknak szembe kell nézniük a továbbörökítés problémájával, melyet hasonló módszerekkel próbálnak kezelni, mint a tőlünk nyugatra fekvő fejlettebb piacgazdaságokban (az utód korai bevonása, pályaorientáció, hosszú, fokozatos betanítási folyamat). Az utód szempontjából a motivációt szükséges vizsgálni; miért érdemesebb a családi cég berkein belül boldogulni, mint belépni a szabad munkaerőpiacra. Mélyinterjú módszeren alapuló kutatásomban a fenti kérdéseken kívül az utódlási folyamatot akadályozó tényezőkre, az utódok innovációira, szülőktől eltérő elképzeléseire, és a két generáció közötti konfliktusokra is kitérek.

DALLOS ANDREA
A Munkahelyi Nemi Szerep Attitűd Skála

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Pszichológia program

Napjainkban a nők munkaerő-piaci helyzete egyre javuló tendenciát mutat, ugyanakkor mégsem állíthatjuk azt, hogy a nemi diszkrimináció teljesen eltűnt volna. Ez a jelenség talán a nemekkel, a nemek szerepeivel kapcsolatos, gyakran nem is tudatos elvárásainkkal magyarázható. Így a jelenség megértésében fontos szerepe lehet a nemek munkahelyi szerepeivel kapcsolatos nézeteknek.

Jelen vizsgálatunk egy olyan mérőeszköz kifejlesztésére irányult, mely specifikusan a munkahelyi kontextusban vizsgálja a nemek szerepeivel kapcsolatos attitűdöket. Ezen túl azt is szeretnénk feltárni, hogy ezek a nézetek milyen kapcsolatban állnak olyan jellemzőkkel, mint például az egyén neme, életkora, iskolázottsága, foglalkoztatottsági státusza és szexizmusa. Kérdőíves vizsgálatunk eredményei arra utalnak, hogy sikerült egy megbízható skálát kialakítanunk, valamint hogy ezeket a munkahelyi nemi szerepekre vonatkozó attitűdöket elsősorban a nem, az életkor, az iskolai végzettség és a szexizmus befolyásolják.

FEKETE DEÁK ILDIKÓ

*A szülő-gyerek kapcsolat alakulása rurális térségben,
serdülőkorú gyerekek esetében*

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

A Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Szociológia és társadalompolitika doktori program keretein belül folytatott kutatásom témája: serdülőkorú gyerekek családjainak vizsgálata rurális térségben (Székelyföldön a Csíki-medencében). A kutatás célja a szülő-gyerek kapcsolat vizsgálata. Az elmúlt időszakban két fókuszcsoporthoz interjúkat készítettem székelyföldi községben (Szépvíz) élő, serdülőkorú gyerekekkel és serdülőkorú gyerekeket nevelő szülőkkel, közel kétórás irányított beszélgetés keretében. A két fókuszcsoporthoz interjú a szülő-serdülő kapcsolat alakulására fókuszált; ezen belül a szülő-gyerek kommunikációra, jellemző konfliktusokra, konfliktuskezelésre, nevelésre és problémamegoldásra. Ezen terepmunka tapasztalatait mutatom be a Doktorandusz Találkozóán tartandó előadásomban.

GALÁN ANITA

*Digitális egyenlőtlenségek és szegmentáció
a Z generációs fiatalok között*

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Az elmúlt évtizedekben bekövetkezett gazdasági-társadalmi változások; az életstílusok átalakulása, az értékrendszerek megváltozása, illetve a virtuális közösségek előtérbe kerülése és a technikai fejlődés együttese többek között egy új generáció kialakulását is eredményezte. Az új generációt nevezték N-, IT- vagy D-generációnak is, azonban szintén elterjedt az X, Y, Z generáció elmélete, Prensky pedig digitális bevándorlókat és digitális bennszülötteket különböztet meg. Közös jellemzője a fentebb sorolt elméleteknek, hogy homogén generációként kezelik az adott életkori kohorszba tartozókat. Azonban hiába azonos a kulturális ingerek nagy része a fiatalok között, a digitális ökoszisztémában elfoglalt pozíció mégis csak részben járult hozzá a társadalmi egyenlőtlenségek csökkenéséhez, az internethasználatból ugyanis nem részesülhet mindenki egyformán. A technológiához való hozzáférés területi és társadalmi dimenzióiban, valamint a használatban megmutatókozó különbségek tovább növelik az egyenlőtlenségeket. Célom ezek feltárása és bemutatása.

GÁL ZSÓKA

*A perfekcionizmus és az iskolai énhatékonyság vizsgálata
szakközépiskolában tanuló diákoknál*

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Pszichológia program

A perfekcionizmus kutatása napjainkban vált divatos és egyre felkapottabb témává, éppen ezért nagyon kevés magyar szakirodalom áll a rendelkezésünkre. Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy a szakközépiskolában tanuló diákok mennyire törekszenek a tökéletességre. Megvizsgáljuk, hogy milyen kapcsolat mutatkozik a perfekcionizmus és az iskolai, illetve az iskolán kívüli hatékonyság között.

A mintában 66 fő szerepel (48 nő, 18 férfi). Kutatásunkban a „Tanulói énhatékonyság Skálát” és a Flett és Hewitt-féle „Multidimenzionális Perfekcionizmus Kérdőívet” vettük fel.

Pozitív-közepes erősségű korrelációk jelentkeztek a Perfekcionizmus Skála egyes alszkálái (szelforientált, másokra orientált és társadalmilag előírt) között, ami arra utal, hogy az alszkálák között van összefüggés, ugyanakkor ezek a perfekcionizmus különböző aspektusait mérik.

GYÜRKE KATALIN

*Mindenki szakértő? Felelős részvétel és ellenőrzött
tartalmak a nyitott médiatérben*

Budapesti Corvinus Egyetem
Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézet
Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola

A globális médiában az újmédia megváltoztatja a felelős részvételről és az ellenőrzött tartalmakról kialakított fogalmainkat. Előadásomban a tradicionális média és médiaetika kihívásaira, annak átalakulására kívánom felhívni a figyelmet a nyitott újságírás és a nyitott etika bemutatásával. Argumentációm szerint az újságírás jövője a nyitott újságírás helyzetének megértésén, kulturális mintázatainak szelekcióján, kulturális sokféleségének elfogadásán alapul. Rámutatok a modern médiatér nyitott, fejlődő etikájára is, ahol már mindannyian újságíróként viselkedünk, így az átalakulás immár mindannyiunk felelősségévé válik. Ebben a nyitott etikájú, autonóm kommunikációs térben kell újra definiálnia magát az újságírásnak, tágabb értelemben a médiának. A kérdés, hogy mindez végérvényes átalakulást jelent, vagy pedig beépíthetők-e, és ha igen, hogyan a tradicionális értékek a média új világképébe.

HAMVAS LÁSZLÓ
„Holnap, itt fogant a mában”

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Kutatási témám során a fiatalok élethelyzete és jövőképe közötti összefüggéseket szeretném feltárni. A téma aktualitását az adja, hogy a hazai ifjúságkutatások a magyar fiatalok céltalanságára, jövőképük hiányára hívják fel a figyelmet, Székely Levente, a Magyar Ifjúság 2012 nagymintás kutatás vezetője egyenesen új csendes generációnak nevezte el őket. Az elmúlt év során az European Social Survey 2012-es adatfelvételének másodelemzésével e csendesség jellemzőjét és volumenét vizsgáltam. Egy jelenleg is zajló kutatásom – a Hajdú-Bihar megyei középiskolások körében végzett kérdőíves vizsgálat – során pedig két elmélet, a Collins által megalkotott rituális sűrűség, illetve a Zimbardo-féle időparadoxon alkalmazhatóságának tesztelésével az okokat próbálom meg feltárni. Előbbi a szociodemográfiai jellemzők és az életmód kapcsolatára, a másik az időperspektívák és a cselekvések összefüggésére utal. Az első eredményeket az előadás keretében mutatom be.

HAVAS ÁDÁM KORNÉL

A színházi mező szociogenezise Magyarországon

Budapesti Corvinus Egyetem
Szociológia Doktori Iskola

Különböző művészeti és kulturális mezők emancipációját elemző történeti-szociológiai vizsgálódásai során Bourdieu amellett érvel, hogy a művészeti mezők történeti genezise a tágabb nyugati nemzetállami kontextusban is hasonló alapelvekkel, elsősorban a mezőelmélet fő tézisével: a viszonyrendszerek elsőbbségének hangsúlyozásával magyarázható. Jelen tanulmány, mely „A színházi mező genezise és struktúrája Magyarországon” című doktori disszertáció bevezető fejezetére épül, a XX. század fordulójára kialakuló relatív autonómiával bíró színházi mező kialakulásának kritikus történeti korszakát, a „hőskort” kísérli meg elemezni a bourdieu-i mezőelmélet fogalomrendszerével.

KÁNTOR BARBARA

*Az antropológia gyakorlati alkalmazhatósága:
az alkalmazott antropológiai kutatás*

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Filozófia doktori program

A kortárs, és hangsúlyozottan az alkalmazott antropológia diskurzusát többek között olyan kutatások és esetleírások tematizálják, amelyek a globális kontextusban megjelenő társadalmi problémák – migráció, szegénység, túlnépesedés, járványok, fegyveres konfliktusok, a globális felmelegedés – multidiszciplináris vizsgálata mellett megoldási akciótervet is kínálnak. Az alkalmazott antropológia olyan gyakorlati eredménnyel szolgáló, komplex módszertannal rendelkező szakterülete a kortárs antropológiának, amely a lokális kulturális rendszerben nemcsak a változást képes elősegíteni, hanem a stabilitást is megőrzi az antropológiai adatok, a közvetlen beavatkozásra irányuló kezdeményezések és adott esetben a szakpolitikai javaslatok segítségével.

Előadásom a – doktori kutatásomhoz kapcsolódóan – az antropológia közvetlen gyakorlati alkalmazhatóságának kérdésével foglalkozva arra keresi a választ, hogy Magyarországon milyen értelemben beszélhetünk alkalmazott antropológiáról.

KÓSA RITA DIÁNA

Másmilyen iskolák, avagy a pedagógia csendes forradalma

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Évtizedek óta halljuk, hogy az iskola túlterheli, és nem az életre készíti fel a tanulókat. Több iskola mottója, hogy az életre tanítják a gyerekeket, miközben szigorú szabályok szerint működő elzárt szigetekként működnek társadalmunkban. Előadásomban olyan oktatáskutatókat szeretnék bemutatni, akik nemcsak elméleteket dolgoztak ki, de demokratikus iskolákat is létrehoztak. Közös kiindulópontjuk, hogy egy diák büntetés és jutalmazás nélkül is képes tanulni.

Napjaink magyar általános iskoláiban az osztályzat és a tudás cél-eszköz viszonyba került, a diákok számára a tanulás csak eszköz a cél, azaz a minél jobb érdemjegy megszerzéséhez. Az iskolában eltűnik a gyerekek szabadága, az önmagáért való tudás, a munka öröme és értékessége. Az iskolának csupán segíteni kellene a gyerekeket, hogy bizonyos velük született tulajdonságaikat, kreativitásukat, kíváncsiságukat és kalandvágyukat megőrizték.

LIPCSEI LÁSZLÓ PÉTER

*Az ellenség diszkurzív természete
a szélsőjobboldal nyelvi eszköztárában*

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Különböző értelmezések az ellenséget abszolút kategóriaként tárgyalják. Ez magában hordozza a prekoncepciót, miszerint valamely, leginkább a saját közösségünk (a „mi”) ellenségei már ab ovo léteznek és többnyire jól definiálhatók. Azonban a nyelvi-filológiai fordulat óta számos diszciplína úgy tekint a nyelvre, mint a társadalmi realitások genezisére.

Ebben a paradigmában az ellenség vizsgálatát is magyarázatként fogadjuk, így annak határai már egyáltalán nem élesek, valójában egy hatalmas gesztus kedvezményezettjei vagy éppen áldozatai a „mi” és „ellenséges ők” csoportok egyes résztvevői.

Előadásomban arra teszek kísérletet, hogy bemutassam azt a széles repertoárt, mellyel a szélsőjobboldal nyelvi és diszkurzív technikák segítségével egyes ellenségkonstrukciókat implementál. Megvizsgálom, hogyan kezeli a szomatikus (megváltoztathatatlan) jegyeket, kulturális-vallási vonásokat, és azt, hogy a szélsőjobboldali narratíva milyen módon rendszerezi a fenti eredményeket történeti (illetve társadalomtörténeti) és társadalmi struktúrákba.

MOLNÁR ÉVA
Családalapítás Toldon – tervek és lehetőségek

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Magyarországon a rendszerváltás utáni gazdasági válság súlyos társadalmi és területi polarizációt okozott. Az ország foglalkoztatási szempontból hátrányos helyzetű területein, illetve az aprófalvas övezetekben mélyszegény övezetek és részben etnikai alapon gettósodó települések jöttek létre. A lakóhelyi szegregáció és a szegénység magas szintje miatt a hátrányos helyzetű aprófalvakban élő fiataloknak a többségi társadalomtól különböző erőforrás típusok állnak a rendelkezésükre, amelynek következtében eltérő viselkedési mintákat alakítanak ki. Ennek egyik demográfiai következménye a fiatalkori gyermekvállalás és a magasabb gyermekszám.

Kutatásomban egy hátrányos helyzetű, alacsony státuszú lakosságot koncentráló aprófaluban, Toldon vizsgálom meg a szegénységben élő fiatalok családalapítási szokásait. A kutatás célja feltárni a vizsgált társadalmi csoporttal kapcsolatos beállítódását, értékrendjét, családtervezési és élettervezési lehetőségeit, megismerni a párválasztással, családalapítással kapcsolatos döntési mechanizmusait.

SCHRANZ EDIT

Diplomás fiatalok Európa munkaerőpiacán

Debreceni Egyetem

Humán Tudományok Doktori Iskola

Szociológia és társadalompolitika doktori program

Előadásomban a diplomás fiatalok külföldi munkavállalási hullámával kapcsolatos összefüggésekre szeretnék fókuszálni. Hogyan alakulnak a diploma után az önálló életkezdés esélyei itthon és külföldön? A nőkre fókuszálva érdemesnek tartjuk röviden áttekinteni a meglévő statisztikai adatokat néhány európai ország összehasonlításában; általában is (elköltözés a szülőktől). Az elmúlt években felgyorsult kivándorlás számos kérdést vetett fel a kutatók számára. A becslések alapján összeállított összehasonlítások eredményeként az a megállapítás látszott kirajzolódni, hogy a rövidtávú külföldi tartózkodás esélyét növeli, ha a migráns iskolázott, képzett, férfi, hajadon/nőtlen, 21–30 év közötti, budapesti lakos. A célországokat tekintve a képet a korosztályos megoszlás árnyalja. Az előadásban ismertetni kívánjuk a saját, friss kutatásunk első eredményeit is, amely kutatást 22–35 év közötti diplomás, magyar fiatalok között végeztünk.

SILLÓ ÁGOTA

A csíkszeredaiak önkéntességre való hajlandósága

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

A volt szocialista országokban, így Romániában is kevésbé elterjedt az önkéntesség; ennek kultúrája még fejlődésben van. Mindez következménye a diktatórikus államberendezkedésnek, ugyanis 1989 előtt kötelező közmunkaszolgálat működött, illetve tiltott volt a civil szervezetek működése is. A rendszerváltás után hosszú időnek kellett elteltie ahhoz, hogy az emberek és szervezetek újból az önkéntes munka felé forduljanak.

Csíkszeredában napjainkban egyre jobban figyelnek az önkéntességre a város lakosai és a településen működő szervezetek. Egyre többet hallunk önkéntes akciókról, még ha azok például csupán környezetvédelemmel kapcsolatosak is. Vannak önkéntességet népszerűsítő akciók is. 2015 nyarán közvélemény-kutatást végeztek a város lakosai között, mely az önkéntesség iránti érdeklődést mérte: ki vállalna önkéntes munkát és milyen jellegű feladatok elvégzésében segítené? E részkutatás képet ad a csíkszeredai lakosság önkéntességre való hajlandóságáról, melyet több mint 100 kérdőív segítségével mértek fel.

DR. SOMOSINÉ TÉSENYI TIMEA
*Kapcsolathálózati kutatás magyarországi
kórházi lelkigondozók körében*

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Szociológia Doktori Iskola
Szociálpolitika doktori program

A professzionális kórházi lelkigondozás más országokkal ellentétben, hazánkban máig olyan diszciplína, melyre leginkább az úttörő jellegű kezdeményezések, egyedi megjelenési formák és a társadalmi elfogadottságért való küzdelem jellemző. Kutatásomban azt a napjainkban is zajló folyamatot vizsgálom, melynek révén az egyedi, amatőr kezdeményezések kiterjedt mozgalommá, majd más tudományágak által is elismert szakterületté válhatnak.

Munkám egyik célja, hogy képet adjak arról, hogy kik, hol, milyen szervezettségben, milyen szemléletben és kapcsolatrendszerben végeznek ma Magyarországon kórházi lelkigondozói tevékenységet.

Jelen előadás keretében a magyarországi kórházi lelkigondozók körében végzett online kérdőíves kapcsolathálózati kutatás első eredményeit kívánom bemutatni. A kapott eredmények lehetővé teszik a felekezeti együttműködés, a szervezeti felépítés okozta viszonyrendszerek, az alakuló hálózatosság vizsgálatát, valamint a jövőbeli fejlődés lehetséges útjaira és eszközeire vonatkozó következtetések levonását.

SZABOLCSI SÁRA
A vezetés és az ismeretlen...

Debreceni Egyetem
Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola
Vezetés- és szervezéstudományi program

Amióta „döntöttünk” – hogy mondjuk felegyenesedünk –, választottunk is: kit és miért követünk. Ezért fogalmazhatnánk úgy is, hogy a vezetés tudománya egyidős az emberiséggel. A tudományterületek odáig fejlődtek a XX. század elejére, hogy a hatékony vezetés kulcsát tudományos igényességgel kutatják és próbálják meghatározni. A vezetéstudomány kutatásával foglalkozók a vezető sikerességét több megközelítésből próbálják megragadni; egyebek mellett a vezető személyiségében, szakismeretében, vezetési stílusában is.

Előadásomban a különböző szituációkban alkalmazandó vezetési stílusok szakirodalmának áttekintését és rendszerezését, valamint a különböző teóriák ütköztetését végzem el azzal a céllal, hogy egy aktuális, azaz az itt és most hazai gazdaságában alkalmazható hatékony módszert találjak. Jelen kutatásom célja, hogy a jövő vezetőit szolgálja.

TAKÁCS IZOLDA
Női kvóta pro és kontra

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

A női kvótarendszer politikába történő bevezetése arra szolgál, hogy elősegítse a nők szerepvállalását, továbbá, hogy elérje a nemek egyenlő arányú részvételét a politikában úgy, hogy a betöltendő mandátumok bizonyos részét a nők számára tartják fenn. Előadásomban a női politikai kvótarendszer fontosságára szeretném felhívni a figyelmet úgy, hogy közben kitérek az ellene felsorakoztatott érvekre is. Ugyanis alkalmazásuk szükségességét illetően nincs konszenzus. A legmarkánsabb ellenérvek alkotmányjogi aspektusból érik a kvótákat, ezen felül a szisztéma központi eleme a hitelesség kérdése, hiszen a minimumszint meghatározásával a kvóta végül is statisztikai és kvantitatív elveket érvényesít a kvalitatív, teljesítményalapú tényezőkkel szemben. Világviszonylatban mégis jelenleg 98 ország alkalmazza a női kvóta valamely típusát a politikában. Az előadás második részében a hazai társadalmi-kulturális mezőbe helyezve próbálok felmérni a kvóta magyarországi szükségességét, és megvalósíthatóságának akadályait.

TÓTH IBOLYA

*A romák társadalmi segítése,
a TÁMOP 1.1.2 projekt keretében*

Debreceni Egyetem
Humán Tudományok Doktori Iskola
Szociológia és társadalompolitika doktori program

Előadásom célja, ismertetni a romák társadalmi segítésének lehetőségeit a TÁMOP 1.1.2 projekt keretében. A magyarországi romák alkotják az ország legnagyobb hivatalosan elismert kisebbségét, 6-700 000 között becsülik számukat. Az észak-magyarországi cigány lakosság a régióban általánosan tapasztalható gazdasági válság áldozata, hiszen a fokozatosan kiépülő szakképzettséget igénylő szolgáltatásban nem tudnak munkát vállalni. A munkanélküliség (közmun-ka nélkül) körükben 90% körüli. A kb. 700 000 fős magyarországi cigányságból mintegy 400 000-re tehető az aktív korúak száma, közülük csak minden negyediknek van állása. A TÁMOP 1.1.2-11/1 projekt „A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása” elnevezésű projekt, mely 2011. május 1-jén indult, elvileg képes volt tanfolyamokkal felzárkóztatni a romák egy részét Hajdú-Bihar megyében. Előadásomban kitérek a program sikereire, kudarcaira is, és bemutatom a TÁMOP projekttel párhuzamosan futó egyéb romákat érintő projekteket is.

VINCZE ANIKÓ

IKT-használat a tanulásban: esély vagy veszély?

*A PISA-felmérés tanulságai az IKT-használat
és az iskolai teljesítmény összefüggéseiről*

Budapesti Corvinus Egyetem
Szociológia Doktori Iskola

Az utóbbi években az oktatásban egyre nagyobb hangsúlyt kapott egyrészt az intézmények minél nagyobb fokú felszereltsége digitális eszközökkel, másrészt pedig ezen eszközök alkalmazása a tanulás és tanítás során. Felmerül azonban a kérdés, hogy az IKT-eszközök használata mennyiben és milyen módon befolyásolja a tanulók iskolai eredményeit? Javítja vagy rontja az egyes képességeket, készségeket az infokommunikációs eszközök alkalmazása a tanórákon, valamint azok iskolán kívüli használata? Egyes kutatások az IKT-használat és az iskolai eredményesség pozitív kapcsolatát erősítik meg, mások azonban inkább egy negatív összefüggésre következtetnek. Előadásomban a PISA eredményeit felhasználva elemzem az IKT-használat és az iskolai teljesítmény összefüggéseit elsősorban a magyarországi adatokra koncentrálva. Míg a 2006-os és a 2009-es adatok több aspektusból egy pozitív kapcsolatra engednek következtetni, addig a 2012-es eredmények inkább egy negatív összefüggést tárnak elénk.

SZOCIOLÓGIA
ÉS TÁRSADALOMPOLITIKA
DOKTORI PROGRAM